

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών και Επιχειρηματικών Ειδήσεων για το Κόσσοβο (15.05.2023)

A. Μακροοικονομικά Μεγέθη.

1. Εξέλιξη ανεργίας.

Η Στατιστική Υπηρεσία του Κοσόβου ανακοίνωσε ότι, περισσότεροι από 740.000 άνθρωποι είναι οικονομικά ανενεργοί, δεν εργάζονται και επί του παρόντος δεν είναι εγγεγραμμένοι σε κανένα γραφείο για αναζήτηση εργασίας. Το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλό και κινείται, διαχρονικά, γύρω στο 20%. Από τα στοιχεία του πρώτου τριμήνου του 2023 προκύπτει ότι, ο αριθμός των 100.000 ατόμων, ηλικίας 15 έως 24 ετών, που εκτός από άνεργοι, δεν σπουδάζουν ούτε παρακολουθούν επαγγελματική κατάρτιση, είναι ο πλέον ανησυχητικός. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, περισσότεροι από 1,2 εκατομμύρια πολίτες είναι ικανοί να εργαστούν, περισσότεροι από 380.000 εργάζονται, περίπου 77.000 είναι άνεργοι και περισσότεροι από 750.000 είναι οικονομικά ανενεργοί. Η επιχειρηματική κοινότητα ισχυρίζεται ότι, οι πολίτες που χαρακτηρίζονται σε μεγάλο βαθμό ως παθητικοί δεν υποβάλλουν αίτηση για αναζήτηση εργασίας επειδή δεν βρήκαν ανταπόκριση στα αιτήματά τους και δεν έχουν οικονομική υποστήριξη όσο περιμένουν την απασχόληση. Ο διευθυντής του Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου κ. AgianZeka λέει ότι, παρά την υψηλή ζήτηση για εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα, υπάρχει ένα κενό στη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού.

2. Εξέλιξη τομέα πληροφορικής.

Το Κόσσοβο κατέλαβε τη δέκατη θέση από 23 χώρες στον Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Πληροφορικής της Αναδυόμενης Ευρώπης για το 2022 και έπεσε στην ενδέκατη θέση στην έκθεση του 2023. Ωστόσο, η έκθεση του 2023 κατέταξε επίσης το Κόσσοβο δεύτερο για την κατηγορία υποδομές πληροφορικής και πέμπτο για την κατηγορία οικονομικό αντίκτυπο, όπως επίσης πρώτο στην υποκατηγορία ανταγωνιστικότητας ως προς κόστος. Η χώρα γνώρισε εντυπωσιακή διψήφια αύξηση στις εξαγωγές υπηρεσιών το 2022 και αποδίδεται κυρίως στις

υπηρεσίες πληροφορικής και ανάπτυξη τηλεφωνικών κέντρων και στις επισκέψεις από τη διασπορά.

B. Τοπικά Επιχειρηματικά Νέα.

1. Παρουσία Παγκόσμιας Τράπεζας στο Κόσσοβο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας συζήτησε πρόσφατα το νέο Πλαίσιο Εταιρικής Σχέσης Χώρας για το Κόσσοβο για την περίοδο 2023-2027, με σκοπό την στήριξη της χώρας στην επιτάχυνση της ανταγωνιστικότητας, την δημιουργία θέσεων εργασίας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου. Η νέα στρατηγική σκιαγραφεί τις προτεραιότητες για τη δέσμευση του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας (WBG) στη χώρα τα επόμενα πέντε χρόνια, η οποία θα συμβάλει σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, σταθερές θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα και αυξημένη περιβαλλοντική προστασία. Τα σχέδια δανεισμού της Διεθνούς Ένωσης Ανάπτυξης (IDA) θα υποστηρίξουν επενδύσεις στην πρόωμη παιδική ανάπτυξη, την ενίσχυση του τομέα της υγείας, το πρασίνισμα και τον καθαρισμό μολυσμένων περιοχών μαζί με μεταρρυθμίσεις δημοσιονομικής πολιτικής, ανταγωνιστικότητας και πράσινης ανάπτυξης. Ο ενδεικτικός φάκελος πόρων, κατά τη διάρκεια των πρώτων τριών ετών της περιόδου Εταιρικής Σχέσης ανέρχεται σε 127 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και παρέχεται με ευνοϊκούς όρους, με μηδενικούς ή πολύ χαμηλούς τόκους και μεγάλες περιόδους αποπληρωμής.

Το συνολικό πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης ένα χαρτοφυλάκιο 11 ενεργών έργων που χρηματοδοτούνται από IDA και TrustFund συνολικού ύψους 365 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ. Ο κλάδος του ιδιωτικού τομέα της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Διεθνής Χρηματοοικονομική Εταιρεία (IFC), θα αξιοποιήσει συμβατικά και καινοτόμα δανειοδοτικά και συμβουλευτικά μέσα, για να υποστηρίξει τον χρηματοπιστωτικό τομέα, να ενισχύσει την ανθεκτικότητα και να βοηθήσει στην ανάπτυξη ενός μεταποιητικού τομέα με εξαγωγικό προσανατολισμό. Το δεσμευμένο χαρτοφυλάκιο της IFC στο Κόσσοβο ανέρχεται σε 13,6 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ στις 31 Μαρτίου 2023. Η MIGA θα συνεχίσει να παρέχει ασφάλιση πολιτικού κινδύνου για να διευκολύνει τις διασυνοριακές επενδύσεις σε στρατηγικούς τομείς, όπως ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Το Κόσσοβο γνώρισε σταθερή οικονομική πρόοδο την τελευταία δεκαετία, με αύξηση σχεδόν 50 % στο κατά κεφαλήν εισόδημα και μείωση 35% στο ποσοστό φτώχειας. Έχει απομακρυνθεί με επιτυχία από το μοντέλο ανάπτυξης που βασίζεται στην υψηλή εξάρτηση από τις εισροές ξένης βοήθειας, ξεπερνώντας τις αντίστοιχες χώρες με παρόμοιο κατά κεφαλήν εισόδημα χάρη στη σταθερή επέκταση της κατανάλωσης και των επενδύσεων, με ισχυρή ώθηση από τις εισροές από τη διασπορά, τις δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές, και την οικονομική εμπάθυνση, μέσω σταθερής δημοσιονομικής θέσης και περιβάλλοντος χαμηλού πληθωρισμού. Ωστόσο, παρά μια δεκαετία προόδου, η ανεργία και η φτώχεια παραμένουν σε υψηλά επίπεδα.

2. Ίδρυση Υπερταμείου Κοσόβου.

Στις 7 Μαΐου 2023, η Κυβέρνηση του Κοσόβου, σε συνεργασία με το Ίδρυμα FriedrichEbertStiftung (FES), διοργάνωσε Διεθνή Διάσκεψη για την ίδρυση του Υπερταμείου του Κοσόβου(SovereignWealthFund). Στην εκδήλωση συμπροήδρευσαν οΠρωθυπουργός κ. Kurti και ο διευθυντής της χώρας του Ιδρύματος FES. Η εκδήλωση συγκέντρωσε πλήθοςσυμμετεχόντων από κρατικά ταμεία στην Ευρώπη όπως της Ιρλανδίας, της Σλοβενίαςκαι της Ελλάδας και εκπροσώπους ιδιωτικών επενδυτικών εταιρειών από όλη την Ευρώπη. Ο Πρωθυπουργός κ. Kurtiάνοιξε την ομιλία του αναφερόμενος στην πρόθεση της Κυβέρνησής του για τη σύσταση του Ταμείου. Η λειτουργία του αναμένεται να συμβάλλει στην αναδιάρθρωση των διοικητικών συμβουλίων ορισμένων δημοσίων επιχειρήσεων με τοποθέτηση νέων μελών διοικητικών συμβουλίων από τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να μετατραπούν σε κερδοσκοπικές επιχειρήσεις, ενώ συσώρευαν ζημίες εκατομμυρίων ευρώ στο πρόσφατο παρελθόν. Η Κυβέρνηση σύντομα θα εγκρίνει το σχέδιο Νόμου για το Κρατικό Ταμείο, το οποίο δημιουργεί τη βάση σύστασης του Ταμείου.

Ωστόσο, το σχέδιο νόμου έχει επικριθεί από τα κόμματα της αντιπολίτευσης που ζητούν να σταλεί ο Νόμος στο Συνταγματικό Δικαστήριο, υποστηρίζοντας ότι η Κυβέρνηση σκοπεύει να ελέγξει όλους τους δημόσιους θεσμούς και στόχος του Ταμείου είναι η απόκτηση της ιδιοκτησίας ορισμένων από τις βασικές δημόσιες και κοινωνικές επιχειρήσεις και η μεταβίβαση των περιουσιακών τους στοιχείων στο Ταμείο, ώστε να εποπτεύει την λειτουργία τους και να επενδύει τα περιουσιακά στοιχεία σε κεφαλαιαγορές, στο εσωτερικό και διεθνώς.

3. Εξέλιξη της εγχώριας επιχειρηματικότητας.

Η Στατιστική Υπηρεσία του Κοσόβου (KAS) δημοσίευσε τον Στατιστικό κατάλογο για τις οικονομικές επιχειρήσεις για το πρώτο τετράμηνο του 2023. Το Q1 του 2023 καταγράφηκαν συνολικά 3.086 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις, καταγράφοντας αύξηση κατά 17,07%, σε σχέση με το Q4 2022. Σε σύγκριση με το αντίστοιχο τετράμηνο του προηγούμενου έτους Q1 2022 παρατηρείται αύξηση κατά 9,0% των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων. Οι πλέον προτιμώμενες οικονομικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια αυτού του τετραμήνου ήταν: Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, μοτοσικλετών με 762 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (24,7%). Μεταποίηση με 353 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (11,4%). Κατασκευές με 325 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (10,5%). Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες με 309 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (10,0%). Δραστηριότητες διαμονής και σίτισης με 271 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (8,8%) κ.λπ.

Εν τω μεταξύ, σύμφωνα με την κατηγορία των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες αυτό το τετράμηνο υπήρχαν: Στην κατηγορία με 1 έως 4 εργαζόμενους συνολικά 2.988 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (96,8%). Στην κατηγορία με 5 έως 9 εργαζόμενους 69

εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (2,2%). Στην κατηγορία με 10 έως 19 εργαζόμενους 19 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (0,6%). Με 20 έως 249 υπαλλήλους υπάρχουν 9 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (0,3%). ενώ στην κατηγορία με 250 και πλέον εργαζόμενους υπάρχει μόνο 1 εγγεγραμμένη επιχείρηση. Όσον αφορά τη γεωγραφική έκταση των εγγεγραμμένων επιχειρήσεων σε επίπεδο δήμων, ο δήμος της Pristina προηγείται με 862 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (27,9%). Ferizaj με 267 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (8,6%). Prizren με 261 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (8,4%). Gjilani με 172 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (5,6%). Peja με 160 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (5,2%). και FushëKosova με 124 εγγεγραμμένες επιχειρήσεις (4,0%). Άλλοι δήμοι έχουν μικρότερο αριθμό επιχειρήσεων εγγεγραμμένων.

Γ. Νέα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για ελληνικές επιχειρήσεις.

1. Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα « Common Market ».

Η Υπουργός Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και Εμπορίου, RozetaHajdari, και η Γενική Διευθύντρια Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων της Ε. Επιτροπής (DG GROW), KerstinJorna, υπέγραψαν στις Βρυξέλλες την συμφωνία για την ένταξη του Κοσσόβου στο Πρόγραμμα « CommonMarket ».

«Η συμμετοχή στο πρόγραμμα «Κοινή Αγορά» της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένα πολύ σημαντικό βήμα προς τη διαδικασία ένταξης του Κοσσόβου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εν λόγω πρόγραμμα είναι ένα από τα μεγαλύτερα προγράμματα στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, ως εκ τούτου, αποσκοπεί στην ενίσχυση της εποπτείας της εσωτερικής αγοράς, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, και στη βελτίωση προστασίας των καταναλωτών, συμπεριλαμβανομένης της επισιτιστικής ασφάλειας καθώς και του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις και οι φορείς του Κοσσόβου μπορούν να αλληλεπιδρούν με επιχειρήσεις και φορείς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών, που συμμετέχουν μερικώς ή πλήρως σε αυτό το πρόγραμμα», αναφέρεται σε δελτίο τύπου που εξέδωσε το Υπουργείο Βιομηχανίας.

Το Πρόγραμμα «Κοινή Αγορά» θα στηρίζει τους προαναφερθέντες τομείς με προϋπολογισμό 4,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2021–2027 και εφεξής τοπικές επιχειρήσεις και φορείς μπορούν να επωφεληθούν από το πρόγραμμα. Το Υπουργείο Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και Εμπορίου δεσμεύτηκε ότι θα ενημερώσει έγκαιρα σχετικά με τον τρόπο υποβολής αιτήσεων και τους δικαιούχους του προγράμματος, προκειμένου να αξιοποιηθεί πλήρως αυτή η πολύ σημαντική ευκαιρία για τη συνολική ανάπτυξη και τον οικονομικό μετασχηματισμό της χώρας.